

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 805/2014-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. novembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť I. H., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Advokátska kancelária, Teodora Tekela 23, Trnava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 To 27/2014 z 3. júla 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. augusta 2014 prostredníctvom poštovej prepravy doručená sťažnosť I. H. t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5

a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 To 27/2014 z 3. júla 2014 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva:

„Sťažovateľ sa domnieva, že je obmedzený na osobnej slobode v rozpore so zákonom a Ústavou Slovenskej republiky, pretože dĺžka väzby v jeho prípade už presiahla 60 mesiacov, čo je v rozpore s ustanovením § 76a posl. veta Tr. por...

Nezapočítanie lehoty trvania väzby pre prekážku uvedenú v § 77 ods. 1 Tr. por. do lehoty väzby podľa § 76a Tr. por. zákon nedovoľuje, napriek tomu súd nerešpektoval citované zákonné ustanovenie a urobil tak so spätnými účinkami až v čase plynutia lehoty väzby predĺženej podľa § 76a Tr. por., teda ide o rozhodnutia, na ktoré nemožno prihliadať, prednosť musí mať ústavne konformný výklad chrániaci právo na osobnú slobodu...

Zároveň sťažovateľ namieta, že napriek tomu, že vo veci väzby súd rozhodol v prvom stupni, nepripustil proti svojmu rozhodnutiu opravný prostriedok, čo je pri tak závažnom práve, ako je právo na osobnú slobodu, podľa názoru sťažovateľa neprípustné, a každé takéto rozhodnutie musí podliehať preskúmaniu nadriadeným súdom.

V dôsledku právnej úpravy, ktorá je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, sťažnosť proti rozhodnutiu sťažovateľ nemôže podať a domáha sa preto jeho preskúmania Ústavným súdom Slovenskej republiky, a to nielen vzhľadom na vyššie uvedené, ale aj z pohľadu dôvodnosti ďalšieho predlžovania jeho väzby pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov.

Sťažovateľ tiež namieta, že sa až z uznesenia Krajského súdu v Nitre č.k. ITo/27/2014-7001 zo dňa 3.7.2014 dozvedel, že tento súd mu ide predlžovať väzbu, súd ho nevyočul v súvislosti s týmto rozhodovaním, čo znamená predovšetkým to, že sťažovateľ nemal možnosť predložiť argumenty a stanoviská proti zamýšľanému postupu súdu (napr. III. ÚS 108/06).

Tvrdenie súdu, že nebol schopný výsluchu nie je pravdivé. “

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 1To/27/2014-7001 zo dňa 3.7.2014 porušil ústavné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods.4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 1To/27/2014-7001 zo dňa 3.7.2014 porušil tiež ústavné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 ústavy Slovenskej republiky a ústavné právo na spravodlivé súdne konanie (aj porušenie článku 8 ods. 2 a 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a najmä čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyhlásený pod č. 209/1992 Zb.).

Uznesenie Krajského súdu v Nitre 1To/27/2014-7001 zo dňa 3.7.2014 sa zrušuje a sťažovateľ sa prepúšťa z väzby.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd

skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/08, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Z obsahu sťažnosti, ako aj navrhovaného petitu vyplýva, že sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru a práv podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 listiny označeným uznesením krajského súdu.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa čl. 8 ods. 2 listiny nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak než z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len preto, že nie je schopný dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 8 ods. 2 listiny

Z uznesenia krajského súdu vo vzťahu k námietkam sťažovateľa ústavný súd zistil:

„V priebehu trestného stíhania v konaní pred súdom prvého stupňa bolo rozhodnuté o nezapočítaní určitej doby do celkovej lehoty väzby u obžalovaného:

- uznesením Okresného súdu Nitra z 12.07.2013 sp. zn. 2T/76/2013 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre z 30.07.2013 sp. zn. 1Tos/93/2013, doby od 23.01.2013 do 12.07.2013,

- uznesením Okresného súdu Nitra z 29.11.2013 sp. zn. 2T/76/2013 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre z 16.12.2013 sp. zn. 1 Tos/148/2013, doby od 12.07.2013 do 06.08.2013.

Z uvedených rozhodnutí teda vyplýva, že do celkovej lehoty väzby u obžalovaného nebola zarátaná doba v trvaní 6 mesiacov 15 dní, ktorú je potrebné počítať od dátumu do kedy bola väzba predĺžená, t.j. od 20.12.2013 a jej koniec teda pripadá na 04.07.2014...

Proti obžalovanému je vedené trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b/, ods. 3 písm. a/, ods. 4 písm. a/ Tr. zák. sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. a/, d/, f/, i/ Tr. zák., z ktorého bol uznaný aj vinným rozsudkom Okresného súdu v Nitre z 29.11.2013 sp. zn. 2T/76/2013 a bol mu uložený trest odňatia slobody vo výmere 20 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia a bol mu uložený ochranný dohľad na 3 roky. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie obžalovaný a spis bol predložený odvolaciemu súdu na rozhodnutie o tomto odvolaní. Odvolací súd vo veci určil termín verejného zasadnutia za účelom rozhodnutia o odvolaní na deň 28.05.2014. Toto verejné zasadnutie však nemohlo byť vykonané z dôvodu prekážky na strane obžalovaného, pretože obžalovaný sa dňa 22.05.2014 pokúsil vo väzbe o samovraždu, v dôsledku čoho bol premiestnený do Nemocnice pre obvinených a odsúdených v Trenčíne a jeho eskorta na verejné zasadnutie vykonaná nebola. Na základe

lekárskej správy o tom, že obžalovaný je schopný eskorty bol určený termín verejného zasadnutia na deň 15.07.2014. Z hlásenia ÚVTOS a ÚVV... vyplýva, že obžalovaný dňa 23.06.2014 zahájil hladovku, ktorej dôvod uviedol psychické problémy, na základe čoho bol opätovne premiestnený do Nemocnice pre obvinených a odsúdených v Trenčíne...

Odvolaací súd s poukazom aj na § 1 a § 238 odsek 2 Trestného poriadku rozhodol opakovane o predĺžení celkovej lehoty väzby na maximálne možnú dobu, t.j. do 04.10.2014, čím nedôjde u obžalovaného k presiahnutiu celkovej lehoty väzby v trvaní šesťdesiat mesiacov. Odvolaací súd záverom uvádza, že o väzbe rozhodol bez výsluchu obžalovaného, pretože jeho zdravotný stav neumožňoval v čase rozhodovania jeho výsluch a z dôvodu, že konal ako súd druhého stupňa.“

Ústavný súd na tomto mieste uvádza, že v zásade nezasahuje do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Výnimkou sú prípady, keď rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu dochádza k porušeniu základných práv a slobôd garantovaných ústavou, resp. práv a slobôd zaručených dohovorom ako kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Právo na osobnú slobodu garantované tak ústavou, ako aj dohovorom zaujíma v hierarchii základných práv a slobôd (ľudských práv a základných slobôd) popredné miesto. Pod osobnou slobodou sa rozumie voľný, ničím neobmedzený pohyb človeka, ktorý sa môže podľa vlastného rozhodnutia zdržiavať na určitom mieste alebo slobodne z tohto miesta odísť (III. ÚS 204/02).

Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07).

Ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu nevybočilo z medzi stanovených označeným článkom ústavy a uznesením krajského súdu nedošlo k porušeniu práv sťažovateľa označených v jeho sťažnosti. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažnosť

bolo potrebné v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 36 ods. 1 listiny

V tejto časti namietaného porušenia označených práv sťažovateľa odmietol ústavný súd sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi sťažnosťou napadnutým uznesením krajského súdu a uvedenými právami zaručenými v ústave, v dohovore a v listine týkajúcimi sa predovšetkým trestného konania vo veci samej.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu taktiež vyplýva, že v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú predpokladom pre jej „zákonnosť“, pričom požiadavka preskúmania hmotných podmienok väzby zahŕňa povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť, s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, alebo prepustiť osobu na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (pozri III. ÚS 38/01, III. ÚS 79/02 a III. ÚS 135/04).

Na druhej strane, konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru (napr. I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07).

V rámci svojej judikatúry už ústavný súd vyslovil, že na konanie a rozhodovanie o väzbe je potrebné aplikovať špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúce sa práva na osobnú slobodu, ktoré v sebe zahŕňajú aj právo na súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou, na rozdiel od čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré je všeobecným

ustanovením zakotvujúcim právo na súdnu ochranu. S prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe je preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe potrebné aplikovať špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, ktoré zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania práve s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe. Obdobný záver je potrebné vyvodiť, aj pokiaľ ide o posúdenie vzájomného vzťahu čl. 36 ods. 1 listiny a ustanovení čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy v prípadoch konania a rozhodovania všeobecného súdu o väzbe.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej obsiahnutými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2014